

POLITIKERSPØRGSMÅL

Spørgsmål nr.: RR-019-25

Dato: 3. februar 2025

Stillet af: Vibeke Westh (A)

Besvarelse udsendt den: 7. marts 2025

Meget bekymrende udvikling - Flere og flere unge i Region Hovedstaden udvikler et misbrug af opioider

Spørgsmål:

Jeg ønsker en klar redegørelse for, om følgende elementer er indtænkt i regionens aktuelle budgetter, samt hvilke konkrete indsatser der på tværs af regionens hospitaler og Psykiatrien iværksættes for at nedbringe og forebygge opioidmisbrug blandt unge i Region Hovedstaden.

1. Er der afsat midler til behandlingsforløb efter akutindlæggelse, og i så fald hvor meget?
2. Udskrives unge efter akut behandling uden en struktureret plan for videre behandling, abstinenshåndtering eller brobygning til kommunale tilbud?
3. Er der integrerede behandlingsforløb mellem regionen og kommunerne?
4. Er der planlagt abstinens- eller substitutionsbehandling for unge, der har haft en opioidoverdosis?
5. Hvordan sikres overgangen mellem hospitalsbehandling og kommunale tilbud?
6. Hvilke initiativer er der for tidlig opsporing og intervention i forhold til opioidmisbrug blandt unge i regionen?
7. Er der specifikke uddannelses tiltag for sundhedspersonale om opioider og konsekvenserne af misbrug?
8. Tilbydes der efteruddannelse til læger, pædiatere og sygeplejersker i behandling af unge med afhængighed?

9. Findes der retningslinjer for, hvordan sundhedspersonalet skal håndtere børn og unge med opioidforgiftning i en helhedsorienteret indsats?

Svar:

Til besvarelse af politikerspørgsmålene, stillet af Vibeke Westh (A), har Center for Sundhed indhentet svar fra regionens hospitaler og virksomheder. Der er forskel på hospitalernes tilbagemelding på, hvordan de håndterer unge med opioidudfordringer, hvilket afspejles i svarene på de stillede spørgsmål. Generelt vedr. akutte hospitalshenvendelser modtages børn og unge under 18 år på hospitalernes børne- og ungemodtagelser mens unge over 18 år modtages på hospitalernes akutmodtagelser.

Center for Sundhed er i gang med at udarbejde et forslag til en samlet regional plan for nedbringelsen af opioider i Region Hovedstaden. Forslaget til den regionale plan for nedbringelse af opioider forelægges Udvalget for det nære og sammenhængende sundhedsvæsen og Sundhedsudvalget d. 18. marts 2025 og Forretningsudvalget d. 1. april 2025. Herefter forelægges planen for Regionsrådet d. 8. april 2025. Den samlede regionale plan for nedbringelse af opioider i Region Hovedstaden beskrives yderligere under spørgsmål 6.

Ad 1. Er der afsat midler til behandlingsforløb efter akutindlæggelse, og i så fald hvor meget?

Der er ikke afsat regionale midler til behandlingsforløb efter akutindlæggelse. Misbrugsbehandling, herunder substitutionsbehandling, er et kommunalt ansvar. Regionens hospitaler og virksomheder har ansvaret for akut abstinensbehandling af alle patienter, der modtager behandling under indlæggelse.

I regeringens opioidindsats "Ungdom uden opioider", som blev vedtaget i Folketinget d. 14. januar 2025, afsættes der en økonomisk ramme til kommunale indsatser, der styrker den sociale og sundhedsfaglige stofmisbrugsbehandling. Rammen vil blive udmøntet som direkte tilskud til et antal kommuner baseret på nogle objektive fastsatte kriterier. Social- og Boligstyrelsen er i gang med at fastsætte de kriterier som midlerne skal fordeles efter. Vi ved ikke hvornår kriterierne ligger klar. Dertil kender vi heller ikke tidsrammen for udmøntningen af midlerne eller hvornår kommunerne skal have anvendt de tildelte midler.

Ad 2. Udskrives unge efter akut behandling uden en struktureret plan for videre behandling, abstinenshåndtering eller brobygning til kommunale tilbud?

Unge over 18 år, indlagt med akut behandling for fx opioidforgiftning, der ikke ønsker videre behandling for deres rusmiddelbrug, eller som ikke har udviklet en rusmiddelafhængighed, bliver udskrevet uden en plan for videre behandling eller brobygning til kommunale tilbud. Ved udskrivelse af unge under 18, hvor sundhedspersonalet er bekymret for den unge og har grund til at antage,

at den unge har brug for særlig støtte, sendes der typisk en underretning til kommunen¹, for at sikre en kommunal opfølgning og indsats efter udskrivelse.

Hvis den unge ønsker rusmiddelbehandling i kommunen, kan den behandlende læge eller sygeplejerske enten henvise den unge til selv at kontakte kommunens rusmiddelcenter eller kontakte rusmiddelcenteret for den unge, hvis den unge samtykker til dette. Sundhedspersonalet kan kun kontakte de kommunale rusmiddelcentre i åbningstiden, som er alle hverdage i dagtid. For unge, der indlægges og udskrives aften, nat eller i weekenden, kan kommunens rusmiddelcenter først kontaktes den næst komne hverdag i dagtid. På nogle hospitaler er brobygningen til kommunale tilbud, herunder kontakten til kommunernes rusmiddelcentre, overvejende båret af den enkelte sundhedsprofessionelle, da arbejdsgangen ikke er del af det ellers etablerede system.

På nogle af regionens hospitaler hjælper og understøtter socialsygeplejersken de unge i deres kontakt og videre behandling på kommunernes rusmiddelcentre. Socialsygeplejersken kan også tilbyde følgeskab til kommunens rusmiddelcenter. En socialsygeplejerskes kernekompetence er at yde professionel hjælp og støtte til socialt udsatte borgere under indlæggelse og sikre brobygning til videre behandling i kommunalt regi. Gruppen af socialt udsatte borgere er grundlæggende en anden end gruppen af unge med et opioidforbrug. De unge er typisk ressourcestærke og har ofte også et solidt netværk af venner, forældre m.fl.

På Herlev- og Gentofte Hospital er der ansat børne- og ungesocialsygeplejersker, som hjælper med vurderingen af børn og unges rusmiddelforbrug samt understøtter og sikrer brobygning ud mod kommunens rusmiddelbehandling efter udskrivelse. Der er ikke ansat børne- og ungesocialsygeplejersker på alle regionens hospitaler. På Herlev- og Gentofte Hospital er der desuden etableret et netværk med kommunerne i sundhedsklyngen vedr. samarbejdet om unge med rusmiddelproblematikker.

I børne- og ungdomspsykiatrien er der en opmærksomhed på eventuelle rusmiddelproblematikker hos patienter under 18 år, herunder muligheden for at samarbejde med kommunal rusmiddelindsats om substitutionsbehandling. Region Hovedstadens Psykiatri arbejder løbende med at styrke denne opmærksomhed og systematisere arbejdsgange for rusmiddelscreening og -diagnosticering, motivationssamtaler samt samarbejde med kommunerne.

¹ Tilgå vejledningen vedr. underretningspligt for børn og unge her: <https://vip.regionh.dk/VIP/Admin/GUI.nsf/Desktop.html?open&openlink=https://vip.regionh.dk/VIP/Slutbruger/Portal.nsf/Main.html?open&unid=X5FC783DE13C95F47C125839A0030A3ED&le-vel=400103&dbpath=/VIP/Redaktoer/RH.nsf/&windowwidth=1100&windowheight=600&windowtitle=S%F8g>

Ad 3. Er der integrerede behandlingsforløb mellem regionen og kommunerne?

Der er ikke integrerede behandlingsforløb mellem regionens somatiske hospitaler og kommunerne. Der er integrerede behandlingsforløb mellem Region Hovedstadens Psykiatri og regionens kommuner for patienter over 18 år med dobbeltdiagnoser. Region Hovedstadens Psykiatri har ikke særskilte tilbud om integreret dobbeltdiagnosebehandling til unge under 18 år.

Regeringen, Danske Regioner og Kommunernes Landsforening har i forbindelse med økonomiaftalen for 2024, indgået aftale om, at regionerne fra september 2024 trinvist skal indfase et integreret dobbeltdiagnosetilbud til voksne over 18 år, herunder tilbud om substitutionsbehandling.

Region Hovedstadens Psykiatri Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center har et tilbud om 2-årig intensiv psykosocial og medicinsk behandling og opfølgning for 12-17-årige børn og unge med psykotiske symptomer og deres familier. Tilbuddet hedder OPUS Young. I nogle tilfælde har patienter mulighed for at forblive i OPUS Young frem til de bliver 21 år. Region Hovedstadens Psykiatri planlægger at implementere integreret dobbeltdiagnosebehandling i OPUS Young, herunder tilbud om substitutionsbehandling. Region Hovedstadens Psykiatri forventer, at den integrerede dobbeltdiagnosebehandling bliver implementeret i OPUS Young i foråret 2025.

Ad. 4. Er der planlagt abstinens- eller substitutionsbehandling for unge, der har haft en opioidoverdosis?

Regionens hospitaler og virksomheder har ansvaret for akut abstinensbehandling af alle patienter, der modtager behandling under indlæggelse. Regionalt ansatte læger iværksætter abstinensbehandling. Misbrugsbehandling, herunder substitutionsbehandling, er et kommunalt ansvar, der varetages i kommunernes rusmiddelcentre.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har den 20. november 2023 indskærpet over for kommunerne, at kommunerne er forpligtet til at tilbyde substitutionsbehandling inden for 14 dage, regnet fra 1. henvendelse, og at forpligtelsen også gælder over for børn og unge. Social- og Boligministeriet vil ligeledes indskærpe over for kommunerne, at kommunerne efter barnets lov er forpligtet til at yde social støtte og behandling, herunder social stofmisbrugsbehandling, til børn og unge, der har et misbrug af opioider og øvrige rusmidler.

Mange af regionens hospitaler fremhæver de 14 dages behandlingsgaranti som en meget lang ventetid for unge med et opioid- eller rusmiddelmisbrug. I ventetiden udskrives de unge til eget hjem og til det miljø, hvor de som oftest påbegyndte deres misbrug. Efter udskrivelse fra hospitalet og inden opstart af behandling på kommunens rusmiddelcenter har hverken hospital eller kommune, behandlingsansvaret for de unge.

Børn og unges opioidmisbrug er et relativt nyt fænomen. Læger, med ansvar for substitutionsbehandling, kan derfor være i tvivl om, hvordan behandling af børn og unge bedst gribes an. Derfor vil der nu, med inddragelse af eksperter, blive udarbejdet et særskilt afsnit om behandling af børn og unge i Sundhedsstyrelsens vejledning om substitutionsbehandling². Med en bedre vejledning vil børn og unge med opioidmisbrug få en behandling, som i højere grad end i dag tager hensyn til deres særlige behov.

Ad 5. Hvordan sikres overgangen mellem hospitalsbehandling og kommunale tilbud?

Under svar på spørgsmål 2 fremgår det hvordan overgangen mellem hospitalsbehandling og kommunale tilbud sikres på regionens somatiske hospitaler.

Region Hovedstadens Psykiatri har både i børne- og ungdomspsykiatrien og voksenpsykiatrien en særlig opmærksomhed på at styrke det tværsektorielle samarbejde om dobbeltdiagnosebehandling, herunder brobygning mellem behandling i den regionale psykiatri og kommunernes rusmiddelindsatser. Aktuelt har Region Hovedstadens Psykiatri nedsat en tværsektoriel samarbejdsgruppe sammen med Kommunecontraktråd Hovedstaden med henblik på at understøtte det tværsektorielle samarbejde i takt med implementeringen af integreret dobbeltdiagnosebehandling.

Ad 6. Hvilke initiativer er der for tidlig opsporing og intervention i forhold til opioidmisbrug blandt unge i regionen?

Center for Sundhed er i gang med at udarbejde et forslag til en samlet regional plan for nedbringelsen af opioider i Region Hovedstaden. I planen er der fokus på, hvor Region Hovedstaden har handlemuligheder. Det drejer sig om områder, hvor regionen kan tage initiativet til en styrket indsats, fx indsatser i hospitalsregi og almen praksis i forhold til ordination af opioider, men også indsatser, hvor regionen kan tage initiativ til samarbejde med andre aktører i kommunerne og gymnasierne. Den regionale plan består af tre fokusområder:

1. Det lægeordnede forbrug af opioider
2. Unge brug af euforiserende stoffer på gymnasier
3. De unges møde med det regionale sundhedsvæsen

² Tilgå Sundhedsstyrelsens nuværende vejledning om substitutionsbehandling her: <https://www.sst.dk/-/media/Udgivelser/2017/Vejledning-I%C3%A6gelig-substitutionsbehandling-opioidafh%C3%A6ngighed.ashx> (sæt i fodnote)

1) I Region Hovedstaden blev det i maj 2024 besluttet, at Den Regionale Lægemiddelkomité skulle udarbejde en handleplan for, hvordan det lægeordnede forbrug af opioider kan reduceres. Handleplanen blev siden omtalt i budgetaftalen for 2025, og den blev godkendt i Den Regionale Lægemiddelkomité d. 28. januar 2025.

2) Udvalget for det nære og sammenhængende sundhedsvæsen besluttede på udvalgsmødet den 25. februar 2025, at implementere en forebyggende indsats over for unges brug af euforiserende stoffer på gymnasier i Region Hovedstaden. Baggrunden for indsatsen er en henvendelse fra 25 rektorer i Gymnasiefællesskabet, som udtrykte deres bekymring for et stigende brug af euforiserende stoffer blandt deres elever samt et ønske om at samarbejde med regionen om en forebyggende indsats. I budgetaftalen for 2025 blev der afsat 0,5 mio. kr. til et samarbejde med ungdomsuddannelserne i regionen om brug af euforiserende stoffer.

3) Formålet med dette fokusområde er at understøtte hospitalerne og almen praksis i mødet med unge borgere, som søger hjælp til at komme ud af et misbrug af opioider samt de unge borgere, som søger akut hjælp til behandling af en opioidforgiftning på en af regionens akutmodtagelser. Fokusområdet består af tre indsatser: (1) Det tværsektorielle samarbejde med fokus på misbrug hos unge, (2) Opdatering af regionale retningslinjer gældende for hospitalerne, (3) Forløbsbeskrivelse for almen praksis og koordination med kommuner. Fokusområdet skal løbende prioriteres, udfoldes og konkretiseres på baggrund af politiske drøftelser. Herunder også ved inddragelse af regionens hospitaler, kommuner og almen praksis.

I regeringens opioidindsats, "Ungdom uden opioider", sikres finansiering til opdatering og drift af hjemmesiden og rådgivningsportalen *netstof.dk*, der er udviklet og drevet af Center for Digital Pædagogik og Rusmiddelcenter Slagelse. Hjemmesiden yder digital rådgivning til unge, forældre og pårørende om misbrug af stoffer.

Regeringen vil desuden iværksætte en forebyggelseskampagne. Forebyggelseskampagnen vil bestå af flere elementer, så den imødekommer de forskellige informationsbehov, som de enkelte målgrupper har. Børn og unge har en stor del af deres liv på sociale medier, derfor skal et væsentligt element i forebyggelseskampagnen foregå på sociale medier, hvor man i en form, som fanger børn og unges opmærksomhed, målrettet når ud med forståelig information og advarsler. Et andet element i forebyggelseskampagnen skal bestå af en ny holdningsmarkerende indsats målrettet unge festivalgæster. Indsatsen vil bl.a. kunne tage afsæt i erfaringerne fra kampagnen "Music Against Drugs", som gennem en lang årrække har vist positive resultater. Et tredje element i forebyggelseskampagnen skal bestå af en informationsindsats målrettet forældre og andre voksne omkring børn og unge. Dette element skal informere forældrene, og de andre voksne, om opioider og deres skadevirkninger, men

også vigtigheden af at involvere sig og understøtte positive fællesskaber uden rusmidler samt af at være gode rollemodeller. Region Hovedstaden vil kunne understøtte udbredelsen af regeringens informationsindsats via regionens formidlingsplatforme, herunder sociale medier.

Ad 7. Er der specifikke uddannelsestiltag for sundhedspersonale om opioider og konsekvenserne af misbrug?

På den akutmedicinske uddannelse for yngre læger er der specifik undervisning i behandling af rusmiddelforgiftninger, herunder misbrug og afledte konsekvenser.

På nogle af regionens hospitaler, fx Amager- og Hvidovre Hospital og Rigshospitalet, underviser socialsygeplejerskerne hospitalets læger og sygeplejersker i behandling af akutte rusmiddelforgiftninger og akut abstinensbehandling.

Region Hovedstadens Psykiatri har, i samarbejde med de andre regioner, udarbejdet et e-læringskursus i dobbeltdiagnosebehandling, herunder e-læring i rusmiddelbehandling og farmakologisk rusmiddelbehandling. E-læringskurset er tilgængelig for alle medarbejdere i regionen samt samarbejdspartnere i kommuner og civilsamfund.

Derudover har Region Hovedstadens Psykiatri udarbejdet fremmødekurser i dobbeltdiagnosebehandling, farmakologisk rusmiddelbehandling og substitutionsbehandling, som er tilgængeligt for medarbejdere i Region Hovedstadens Psykiatri. Fremmødekurset i substitutionsbehandling afvikles aktuelt i samarbejde med Københavns Kommune og består af en dags teoretisk undervisning, tre dages praktik på Københavns Kommunes substitutionsenheder og en halv dags opsamling. Efter sommeren 2025 overtager Region Hovedstadens Psykiatri selv kurset om substitutionsbehandling. Fremmødekurserne er primært målrettet medarbejdere i voksenpsykiatrien, fordi den integrerede dobbeltdiagnosebehandling implementeres i voksenpsykiatrien, men Region Hovedstadens Psykiatri er aktuelt ved at afdække specifikke behov for kompetenceudvikling i børne- og ungdomspsykiatrien, herunder behov for uddannelse i substitutionsbehandling. Når behovene er afdækket, ligger der en konkret plan for afvikling af kompetenceudvikling for medarbejdere i børne- og ungdomspsykiatrien.

I regeringens opioidindsats, "Ungdom uden opioider", afsættes midler til driften af et national kompetencecenter for abstinens- og substitutionsbehandling. Kompetencecentret skal bl.a. tilrettelægge og afholde kurser og anden efteruddannelse for læger med ansvar for substitutionsbehandling og andet relevant personale. Derudover skal kompetencecentret bl.a. facilitere et fagligt netværk, hvor læger med ansvar for substitutionsbehandling løbende kan

modtage konkret rådgivning, vejledning og sparring samt blive præsenteret for ny viden på området.

Ad 8. Tilbydes der efteruddannelse til læger, pædiatere og sygeplejersker i behandling af unge med afhængighed?

Det er muligt at tilmelde sig et 6-dages kursus i pleje og behandling af socialt udsatte patienter³. Kurset henvender sig til alle faggrupper i hospitalsregi. Kurset indeholder bl.a. undervisning i farmakologien i forhold til opioider, smertebehandling, afhængighed, substitutionsbehandling og det tværsektorielle samarbejde omkring patienterne. Kurset er ikke målrettet behandling af unge med rusmiddelafhængighed.

Se øvrige uddannelses tiltag under spørgsmål 7.

Mange af regionens hospitaler efterspørger obligatorisk og systematiseret undervisning og opkvalificering af sundhedspersonale på hospitalerne i behandling af akutte forgiftninger, abstinenser og kommunale behandlingstilbud for alle patientgrupper, herunder også børn og unge.

Ad 9. Findes der retningslinjer for, hvordan sundhedspersonalet skal håndtere børn og unge med opioidforgiftning i en helhedsorienteret indsats?

Regionen har én regional vejledning, der vedrører behandling af akutte abstinensstilstande og forgiftninger hos stofafhængige, herunder GHB⁴. Vejledningen er aktuelt under revision. I vejledningen er der et afsnit om opioider, herunder principperne for abstinensbehandling og overgangen til kommunal substitutionsbehandling. I vejledningen er der også et afsnit om det tværsektorielle samarbejde, hvor arbejdsgangen for kontakten til kommunernes rusmiddelcenter beskrives. Vejledningen er målrettet alle patienter, der indlægges med forgiftning af et rusmiddel eller med abstinenser.

Herlev- og Gentofte Hospital har en lokal hospitalsvejledning der vedrører vurdering og støtte til behandling af børn og unge med et stof- og alkoholforbrug⁵. Vejledningen er målrettet hospitalets sundhedspersonale, der kommer i kontakt med børn og unge der fx mistrives, fortæller om brug af rusmidler, virker

³ Læs mere om kurset her: <https://www.regionh.dk/til-fagfolk/uddannelse/karriere-og-kompetenceudvikling/kliniske-faerdigheder/patientgrupper-kurser/Sider/pleje-og-behandling-til-socialt-udsatte-patienter.aspx>

⁴ Tilgå vejledningen her: [Akutte abstinensstilstande og forgiftninger hos stofafhængige, herunder GHB, behandling af](#)

⁵ Tilgå vejledningen her: [Stof- og alkoholforbrug hos børn og unge - vurdering og støtte til behandling](#)

påvirket eller indlægges på grund af en rusmiddelpåvirkning. Vejledningen beskriver forslag til samtale spørgsmål, støtte til vurdering af den unge og dertilhørende differentierede handlingsforslag, herunder også kontakten til kommunernes rusmiddelcentre.